

=====

שאלה: האם יוצאים ב'ספירת העומר' גם כשאינו מבין את הלשון, או שלא אמר את הנוסח כפי המופיע בסידורים אלא בדרך קיצור וכדומה?

תשובה: המשנה ברורה מכריע ש'ספירת העומר' אינו דומה לתפילה אלא דומה ללימוד תורה שלא יוצא אם אינו מבין מה שאומר.

אם אמר למשל ביום ה' 39 "היום ארבעים יום חסר אחד" יצא ידי חובה. ואם ספר בראשי תיבות הסתמך הביאור הלכה אם יוצא ידי חובה. וראה מש"כ ב'הרחב דבר' לגבי מי שטעה בימים ולא בשבועות.

----- הרחב דבר -----

אינו מבין את הספירה

א] המג"א (תפט, ב) כותב: "ופשוט דמותר לספור בכל לשון, ודוקא בלשון שמבין, ואם אינו מבין לשון הקודש וספר בלשון הקודש לא יצא, דהא לא ידע מאי קאמר ואין זה ספירה".

והובאו דבריו במשנ"ב (סק"ה): "ואם אינו מבין אפילו סיפר בלשה"ק אינו יוצא דכיון דלא ידע מאי קאמר אין זה ספירה". ומוסיף בשעה"צ: "ואף שבכל מקום יוצאין בלשון הקודש אף על פי שאינו מבין (כמש"כ לעיל בסימן סב במשנ"ב סק"ג ובביה"ל שם), הכא גרע, ודמי להא דכתבנו בסימן נ' במשנ"ב סק"ב בשם אחרונים, עיין שם. והרב יעב"ץ השיג על זה במור וקציעה מתוספות ריש פרק אלו נאמרין, ובדברינו נדחו דבריו".

וכך כותב המשנ"ב (נ, ב) לגבי "פרק איזהו מקומן" ו"ברייתא דרבי ישמעאל" הנאמרים לפני פסוקי דזמרא: "ואין קריאת פרק זה וברייתא זו עולה ללימוד משנה ותלמוד אלא למי שמבין, אבל למי שאינו מבין צריך ללמוד ולהבין שאל"כ אינו נחשב ללימוד, דדוקא בתפלה אף שאינו מבין הקדוש ברוך הוא יודע כוונתו, אבל אם אומר המשנה והברייתא ואינו מבין אינו נקרא לימוד כו".

נמצא מבואר לנו נידון איך להגדיר את מעשה ספירת העומר, האם זה דומה לתפילה, או לאמירה כמו לימוד – שאם אינו מבין אינו כלום.

עוד כותב המשנ"ב (תפט, יא): "כתבו האחרונים, דאם אמר בלשון אחר, כגון ביום ל"ט אמר היום ארבעים חסר אחת, נמי יצא". – דהיינו שזה לא יותר גרוע משאר לשונות שיוצא בהם, והם רק הסכמת האומות ואינו נוסח מסויים.

ובשו"ת מהר"ל דיסקין (פסקים סי' נה) כותב מעין פשרה בין השיטות, שאם הוא יודע כמה הימים בספירה והוא יודע שאמר כן בלשון הקודש, אזי יצא גם אם אינו מבין את המילים שאמר.

ספירה בראשי תיבות

ב] ובביאור הלכה (ס"א ד"ה מונה) מביא מה שנחלקו האחרונים (עי' באר היטב ושע"ת סק"ו) אם מנה בראשי תיבות, כגון שאמר "היום" ב' ימים" וכדומה אם יצא, וכתב החק יעקב כיון דלרוב הפוסקים עיקר ספירה בזה"ז אינו אלא דרבנן אין להחמיר מספיקא ויחזור לספור בלי ברכה".

והבאר היטב מביא בשם מהר"ש הלוי (סי' ה) שמביא ראיה מכתבת גט אשה שאם במקום שהיה לו לכתוב בשנים עשר לירח פלוני כתב ב"ב לירח פלוני, כתב הטור בשם הג' מרדכי בגיטין בשם הרב מטרנאני דכשר הוא, דידוע לכל ד"ב הם שני עשר.

ויתכן שזה תלוי במנהג המקום, למשל מי ששואל את חבריו מה התאריך היום? אם רגיל שהוא עונה "י"ד אייר" אז אכן נכון הנ"ל, ולא גרע זה מארבעים חסר אחת.

וגם לפי הכרעת המשנ"ב שלא יוצא אם אינו מבין, מ"מ הכא עדיף שספר מעשה ספירה אשר מבוררת שכונתו למנין הימים אשר עומד בה, ולכאורה אינו גרוע משאר לשונות.

ויש עוד מקרים לדון עליהם, למשל אם סופר בסוף שבוע בראשי תיבות, אם יצא ידי חובה, ובכל מצב שאינו ברור, ודאי יש לו לספור שוב בלא ברכה, ובשאר הימים יוכל לספרו בברכה.

טעה בימים ולא בשבועות

ג] ובני הרה"ג יהודה שליט"א ציין בזה לנידון באחד שאמר ביום התשיעי "היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ושני ימים בעומר".

דהנה במשנ"ב (סק"ט ושעה"צ אות יא) מבואר שאם אמר ביום התשיעי² "היום שבוע אחד ושני ימים" שיצא ידי חובה, והנידון האם כאן גרע שמעיקרא אמר "היום יום שמונה ימים" אם זה יקלקל, מאחר ולא נתכוין לחזור בו ואי אפשר לדון מצד חזרה אלא מצד "דל מהכא" מה שאמר "היום שמונה ימים".

ולמעשה בב"ה"ל (ס"ח ד"ה יספור) כותב: "אכן לפי הסברא היה נראה, דהט"ז מיירי רק בשאר ימי השבוע דאינו לעיכובא שיזכיר גם הימים וכמו שהסכימו האחרונים [עיין בח"י סק"ח], ולהכי יש לומר דה"ה אם טעה בו דלא גרע מלא הזכיר כלל" (ועי' היטב בדברי המשנ"ב ס"ק לח).

והרי ודאי מסתבר שבעדות בכה"ג לא יועיל העדות³, וא"כ מבואר מדברי המשנ"ב שאנו דנים את הספירה כמעשה ספירה גרידא, וכל שהוציא מפיו את התיבות הנכונות עלתה לו ספירה, הגם שבעצמו אמר בו אמירה מקולקלת ודו"ק.

¹ אמירת "היום" ודאי מעכבת מאחר שעיקר מצות ספירה היא שיאמר היום כך וכך (משנ"ב סק"כ).

² דוקא ביומי דלא מישלם שבוע, אבל ביום השביעי אם יאמר רק "היום שבוע אחד" מצד המשנ"ב שלא יצא ידי חובה.

³ ואכן היו פעמים שהורה מרן הגריש"א זצ"ל בכה"ג, שיקבש מאחר בשאר הימים שיוציא אותו בברכה.